

ábhair

Ár n-ábhair a shórtáil

Súil thapa ar an gceacht

Coinnigh tráidire de ghnáthrudaí ón seomra ranga in airde agus fiafraigh an féidir rudaí atá déanta den ábhar céanna a chur le chéile. Féachann na páistí ar roinnt samplaí agus mothaíonn siad iad. Ansin coinníonn gach páiste rud amháin ina lámh agus cuireann sé nó sí i bhfonsa adhmaid, i bhfonsa plaistigh nó i bhfonsa miotail ar an mbrat urláir é, ag rá cén fáth. Ina dhiaidh sin déantar sórtáil ghearr ar an gclár de rudaí móra (doras, crann, geata). Tarraingíonn na daltaí rud amháin do gach grúpa ábhair sa Dialann Imscrúdaithe, agus ansin insíonn siad cad a d'fhoghlaim siad trí fhéachaint agus trí mhothú.

Cuspóirí foghlama

- Gnáthrudaí a shórtáil i ngrúpaí adhmaid, plaistigh agus miotail
- A rá cén fáth a mbaineann rud lena ghrúpa ábhair

Roimh an gclog: réiteach

An lá roimh ré, bailigh rud sábháilte amháin ón seomra ranga do gach páiste, mar aon le trí shampla tagartha (bloc adhmaid, cupán plaisteach, spúnóg mhiotail), ar thráidire. Leag trí fhonsa sórtála fholmha ar an mbrat urláir. Níl gá aon rud a cheannach: oibríonn bloic, cupáin, spúnóga, pinn luaidhe agus bríceanna go maith. Seiceáil nach bhfuil aon imeall géar ar aon rud agus nach bhfuil aon pháirt beag go leor le dul isteach i mbéal.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
rudaí éagsúla, ceann amháin do gach dalta móide trí shampla tagartha (rudaí toirtiúla adhmaid, plaistigh agus miotail, mar shampla bloc adhmaid, spúnóg adhmaid, peann luaidhe, cupán plaisteach, bríce plaisteach, pláta plaisteach, spúnóg mhiotail, stán beag bÁCála, ladar miotail)	1	dalta	seomra ranga	iarr ar theaghlaigh rud glan sábháilte amháin atá déanta d'adhmaid, de phlaisteach nó de mhiotal a chur isteach
fonsaí sórtála	3	rang	trealamh na scoile	trí chiorcal mhóra páipéir nó spotaí Corpoideachais ar an urlár
Leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar bán fillte nó roinnte ina thrí spás tarraingthe, agus lipéad ar gach spás: sceitse samplach d'adhmaid, de phlaisteach agus de mhiotal atá ar eolas ag na páistí cheana ó na fonsaí

Pointe sábháilteachta

Seiceáil go bhfuil gach rud rómhór le dul go hiomlán isteach i mbéal beag agus nach bhfuil aon imeall géar air; cuir téip ar imill na stán. Seachain gloine. Comhair na rudaí ar ais ar an tráidire; nigh lámha más gá.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh an tráidire féin in airde ionas go bhfeicfidh gach duine é. Ná fiafraigh ach 'An féidir linn na cinn atá déanta den ábhar céanna a chur le chéile?' Glac le cúpla buille faoi thuairim i bhfocail na bpáistí féin, ansin bog ar aghaidh. Coinnigh na hainmneacha adhmaid, plaisteach agus miotal do chéimeanna na sórtála.
- **Féach agus bí ag smaoineamh:** Coinnigh dhá rud nó trí in airde agus fiafraigh conas a mhothaíonn gach ceann, cén dath atá air, agus cad as a bhféadfadh sé a bheith déanta. Glac le gnáthfhocail; athluaigh go séimh iad leis an ainm ábhair nuair a oireann sé. Bí ag faire amach do shórtáil de réir datha nó méide agus déan meangadh: abair go seiceálfaimid cad as a bhfuil sé déanta trí fhéachaint air agus trína mhothú.
- **Sórtáil an tráidire:** Tabhair rud do gach páiste ar dtús ionas go leanfaidh na páistí atá ag fanacht ag féachaint ar a rud agus á mhothú. Léirigh frása tosaigh iomlán amháin os ard, ansin glaoigh ar na páistí ina mbuíonta de chúigear nó de sheisear: roghnaíonn siad an fonsa, deir siad 'Chuir mé anseo é mar...', agus suíonn siad síos. Athghrúpáil uair amháin i lár báire le sos don rang ar fad: 'cén fonsa?' Coinnigh maighnéid, uisce agus gliú as an mbealach.
- **Rudaí móra ar an gclár:** Sórtáil pictiúir de rudaí móra atá ar eolas ag an rang cheana (doras, crann, sleamhnán, geata, carr), seachas rudaí an tráidire arís. Má thugtar freagra mícheart, cuir ar ais chuig a lámha iad: 'Dá mbainfeá leis an ngeata, an mbraithfeadh sé fuar cosúil leis an spúnóg nó te cosúil leis an mbloc?'
- **Taispeáin agus tarraing:** Dáil leathanach na Dialainne Imscrúdaithe agus coinnigh an treoir ar líne amháin: 'Tarraingígid rud amháin do gach grúpa ábhair.' Siúil timpeall agus iarr ar gach páiste pointeáil agus a rá 'Is adhmaid é mar...'. Má shórtáil páiste de réir datha, seiceálaigí rud amháin ón tráidire le chéile, agus ansin iarr air nó uirthi an rud sin a tharraingt.
- **Plé chun ciall a bhaint as:** Plé ar an mbrat urláir le fócas amháin: cén fáth ar cuireadh na rudaí i ngach fonsa. Tairg frásaí tosaigh: 'Chuir mé leis an adhmaid é mar...' / 'Bhraith na cinn mhiotail...'. Spreag caint faoi fhéachaint, faoi mhothú agus faoi na trí ghrúpa ábhair. Más mian leat, críochnaigh le habairt amháin faoi fhoirne athchúrsála a shórtálann rudaí de réir ábhair; ná déan ceist de.

Cad ba cheart a fheiceáil

Cuireann formhór na bpáistí bloic adhmaid, spúnóga adhmaid agus pinn luaidhe le hadhmaid; cupáin agus bríceanna le plaisteach; spúnóga agus stáin le miotal, ag baint úsáide as an mothú (te/fuar, éadrom/trom) agus as an gcuma (snáithe an adhmaid, loinnir). Má ghrúpálann páiste de réir datha nó má chuireann sé nó sí spúnóg mhiotail i bhfonsa 'airgid', cabhraigh go séimh leis nó léi an rud a mhothú arís in aice leis an sampla tagartha. Mol an páiste a thug faoi deara an banda miotail ar pheann luaidhe, ansin aontaigh gurb é adhmaid an príomhábhar.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Chuir mé na rudaí dearga ar fad le chéile / téann na cinn mhóra san fhonsa seo.** Déan meangadh agus tabhair ar ais chuig an sampla tagartha iad: 'Mothaigh an bloc adhmaid. An mbraitheann do rud féin cosúil leis an saghas céanna ábhair, nó an é nach bhfuil air ach an dath céanna?' Meaitseáil de réir ábhair, ní de réir datha ná méide.
- **Téann an spúnóg lonrach sa ghrúpa airgid, ní sa ghrúpa miotail.** Coinnigh an spúnóg in aice leis an sampla tagartha miotail agus mothaigh an dá cheann: tá siad fuar agus crua, cosúil lena chéile. Tabhair miotal mar ainm ar an ngrúpa; níl in 'airgead' ach an chuma atá air.
- **Tá giota miotail ar an bpeann luaidhe, mar sin téann sé le miotal.** Mol an páiste as é a thabhairt faoi deara, ansin fiafraigh cén t-ábhar is mó atá ann. Aontaigh gurb é adhmaid an príomhábhar don sórtáil seo.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir an páiste i bpéire le duine fásta eile nó le cara níos sine ag fonsa amháin; lig don pháiste a rud a mheaitseáil leis an sampla tagartha trína mhothú sula n-ainmníonn sé nó sí an grúpa. • Glac le líníocht amháin agus le 'mar go mbraitheann sé...' ó bhéal mar dhóthain ar leathanach na Dialainne.	• Tabhair cuireadh dóibh an frása tosaigh 'Chuir mé anseo é mar...' a úsáid tar éis dóibh an rud a chur ina áit. • Má bhíonn am ann, iarr orthu rud amháin atá le feiceáil acu sa seomra a ainmniú do gach grúpa ábhair.	• Ceap iad mar 'sheiceálaí' an fhonsa a fhiafraíonn dá gcomhdhaltaí 'cén fáth a mbaineann sé anseo?' • Tabhair dúshlán dóibh rud measctha a aimsiú (mar shampla peann luaidhe a bhfuil banda miotail air) agus a rá cén t-ábhar is príomhábhar ann.

Nasc traschuraclaim

Nasc le súgradh sórtála agus slachtaithe Aistear agus le frásaí tosaigh don teanga ó bhéal ('I put it here because...') sa Bhéarla.